



NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Rzeszowie

LRZ.410.023.03.2019

Pan
Artur Mykyta
Dyrektor
Szkoły Podstawowej nr 15
w Przemyślu

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

P/19/028 Kształcenie dzieci rodziców powracających do kraju oraz dzieci cudzoziemców

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Szkoła Podstawowa nr 15 ¹ , ul. Wincentego Pola 5, 37-700 Przemyśl
Kierownik jednostki kontrolowanej	Artur Mykyta Dyrektor Szkoły od 18 sierpnia 2014 r.
Zakres przedmiotowy kontroli	Kształcenie dzieci obywateli polskich powracających do kraju oraz dzieci cudzoziemców.
Okres objęty kontrolą	Lata szkolne 2017/2018 – 2019/2020 do zakończenia kontroli z wykorzystaniem dowodów sporządzonych przed tym okresem.
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ² .
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Rzeszowie
Kontroler	Barbara Lew, starszy inspektor k.p., upoważnienie do kontroli nr LRZ/178/2019 z 22 października 2019 r. [akta kontroli str. 1-4]

II. Ocena kontrolowanej działalności

Ocena ogólna

Uzasadnienie oceny ogólnej

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie³ działalność kontrolowanej jednostki w zakresie kształcenia dzieci obywateli polskich powracających do kraju oraz dzieci cudzoziemców.

Dyrektor występował do Prezydenta Miasta Przemyśla o środki finansowe na zajęcia psychologiczno-pedagogiczne dla dzieci⁴ z zagranicy. W Szkole zapewniono uczniom, odpowiednie do ich potrzeb wsparcie psychologiczno-pedagogiczne. Programy nauczania poszczególnych przedmiotów t.j.: języka polskiego, języka angielskiego, matematyki, historii, biologii i geografii dostosowano pod względem programowym do poziomu uczniów z zagranicy.

¹ Dalej: Szkoła

² Dz. U. z 2019 r., poz. 489 ze zm., dalej *ustawa o NIK*.

³ Najwyższa Izba Kontroli stosuje 3-stopniową skalę ocen: pozytywna, pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości, negatywna. Jeżeli sformułowanie oceny ogólnej według proponowanej skali byłoby nadmiernie utrudnione, albo taka ocena nie dawałaby prawdziwego obrazu funkcjonowania kontrolowanej jednostki w zakresie objętym kontrolą, stosuje się ocenę opisową, bądź uzupełnia ocenę ogólną o dodatkowe objaśnienie

⁴ W kontrolowanym okresie do szkoły uczęszczało 10 dzieci z zagranicy rok szkolny: 2017/2018 - 2 dzieci i po 4 w latach 2018/2019, 2019/2020.

System oceniania obejmował w ten sam sposób wszystkie dzieci z uwzględnieniem zindywidualizowanych wymagań wobec uczniów z zagranicy objętych pomocą psychologiczno-pedagogiczną w szkole.

W latach szkolnych 2017/2018, 2018/2019 żaden nauczyciel języka polskiego i innych przedmiotów obowiązkowych nie uczestniczył w formach doskonalenia zawodowego związanego z nauczaniem uczniów powracających do kraju i dzieci cudzoziemców. Nauczyciele pracujący z uczniami z zagranicy nie zgłaszali potrzeb związanych z doształcaniem i doskonaleniem zawodowym.

Dyrektor sprawował skuteczny nadzór pedagogiczny nad kształceniem dzieci rodziców obywateli polskich powracających do kraju i dzieci cudzoziemców. Działania pracowników Szkoły prowadziły do szybkiej adaptacji dzieci w Szkole i jej środowisku.

II. Opis ustalonego stanu faktycznego

1. Kształcenie dzieci obywateli polskich powracających do kraju oraz dzieci cudzoziemców.

Opis stanu faktycznego

1. W kontrolowanym okresie kształciło się w szkole 10 dzieci obywateli polskich powracających do kraju i dzieci cudzoziemców w tym: w 2017/2018 r. 1 cudzoziemiec⁵ i 1 dziecko obywateli polskich powracających do kraju⁶, w 2018/2019 r. 2 cudzoziemców⁷ i 2 dzieci obywateli polskich powracających do kraju⁸, - w 2019/2020 r. 1 cudzoziemiec⁹ i 3 dzieci obywateli polskich powracających do kraju¹⁰.

W latach szkolnych 2017/2018-2019/2020 w bazie SIO i w Księdze uczniów wpisano 4 cudzoziemców.

Wydatki szkoły związane z kształceniem uczniów przybywających z zagranicy w latach 2017-2019 (do 31 października 2019 r.) wynosiły 7 669 zł i tak:

- w 2017 r. wydano na kształcenie dzieci z zagranicy 1026 zł na prowadzenie dodatkowych zajęć z języka polskiego,

- w 2018 r. wydano 4918 zł, w tym 4422 zł na prowadzenie zajęć dodatkowych z języka polskiego i 496 zł na prowadzenie dodatkowych zajęć wyrównawczych z przedmiotów obowiązkowych (zgodnie z przedmiotami wskazanymi przez szkołę).

- w 2019 r. wydano 1725 zł, w tym 487 zł na prowadzenie zajęć dodatkowych z języka polskiego i 638 zł na prowadzenie dodatkowych zajęć wyrównawczych z przedmiotów obowiązkowych (zgodnie z przedmiotami wskazanymi przez szkołę)

Dyrektor Szkoły wyjaśnił, że *przyjmowane do szkoły dzieci znały język polski w stopniu wystarczającym, a różnice programowe uzupełniano na dodatkowych zajęciach organizowanych dla tych uczniów.*

W kontrolowanych latach Dyrektor Szkoły informował *Aneksami w układzie dokumentu zatwierdzającego* Prezydenta Miasta Przemyśla o liczbie uczniów z zagranicy przybywających do szkoły, z uwzględnieniem uprzednio rozpoznanych ich potrzeb psychologiczno-pedagogicznych i proponowanego na tej podstawie

⁵ Uczeń z Chin

⁶ Uczeń powracający z Anglii

⁷ Uczniowie z Ukrainy

⁸ Uczniowie powracający z Francji (rodzeństwo)

⁹ Uczeń z Afganistanu

¹⁰ Uczeń powracający z Irlandii i dwóch uczniów z Anglii

wymiaru zajęć dodatkowych z języka polskiego, dodatkowych zajęć wyrównawczych z przedmiotów obowiązkowych (niwelujących różnice programowe) i tak:

- dla dwóch uczniów (kl. I i III) w 2017/2018 r. po dwie godziny języka polskiego,
- dla czterech uczniów w 2018/2019 (kl. IV i kl. V) po jednej godzinie języka polskiego¹¹, (kl. V) jedną godzinę matematyki. (kl. VI) dwie godziny języka polskiego dla dwóch uczennic¹².

- dla trzech uczniów w 2019/2020 (kl. VII i IV) po jednej godzinie języka polskiego¹³ i matematyki oraz (kl. VI¹⁴) 3 godziny języka polskiego, w tym 1 godz. zajęć z zakresu pomocy psychologiczno-pedagogicznej po jednej godzinie matematyki, języka angielskiego, historii, biologii i geografii.

W latach szkolnych 2017/2018 – 2019/2020 zajęcia zatwierdzone przez Prezydenta Miasta były ujęte w arkuszach organizacyjnych i były zgodne z aneksami do arkuszy.

Na zajęcia z języka polskiego uczęszczało 10 dzieci obywateli polskich powracających do kraju i dzieci cudzoziemców.

[akta kontroli str. 5-31, 197-205]

2. Uczniowie przybywający z zagranicy przyjmowani byli do Szkoły z uwzględnieniem miejsca zamieszkania tj. z terenu obwodu Szkoły.

W latach szkolnych 2017/2018 do 2019/2020 do Szkoły przyjęto 10 uczniów, w tym 6 uczniów powracających z zagranicy i 4 obcokrajowców. Wszystkie dzieci zostały przyjęte na wniosek rodzica lub prawnego opiekuna i tak przyjęto:

- w 2017/2018 dwóch uczniów tj.: powracającego z zagranicy (kl. III) i cudzoziemca (kl. I) na wnioski rodziców. Jeden z uczniów posiadał zaświadczenie potwierdzające uczęszczanie ucznia do szkoły za granicą i wskazującą klasę, którą uczeń ukończył,

- w 2018/2019 czterech uczniów tj.: dwoje powracających z zagranicy i dwóch cudzoziemców. Wszyscy zostali przyjęci na wniosek rodzica lub opiekuna prawnego, posiadali zaświadczenie potwierdzające uczęszczanie ucznia do szkoły za granicą i wskazującą klasę, którą uczeń ukończył,

- w 2019-2020 czterech uczniów tj.: troje powracających z zagranicy i jednego cudzoziemca. Wszyscy zostali przyjęci na wniosek rodzica lub opiekuna prawnego, trzech posiadało zaświadczenie potwierdzające uczęszczanie ucznia do szkoły za granicą i wskazującą klasę, którą uczeń ukończył, czwarty uczeń został przyjęty na podstawie rozmowy kwalifikacyjnej zgodnie z obowiązującymi zasadami rekrutacji.

Uczeń ten posiadał Opinię Poradni Psychologiczno- Pedagogicznej, w której określono indywidualne potrzeby rozwojowe i edukacyjne. Z uwagi na traumatyczne doświadczenia ucznia spowodowane wojną, trudności adaptacyjne związane z odseparowaniem od własnej grupy kulturowej i religijnej zalecono indywidualną ścieżkę kształcenia.

Dyrektor Szkoły w sprawie obecności osoby władającej językiem, którym posługiwali się przyjmowani uczniowie poinformował, *iż przyjęci do szkoły uczniowie przybywając z zagranicy dobrze posługiwali się językiem polskim. W przypadku ucznia z Chin w rozmowie uczestniczyła znajoma rodziny, która tłumaczyła mamie treść rozmowy. Uczeń w stopniu wystarczającym (na poziomie komunikatywnym) posługiwał się językiem polskim.*

[akta kontroli str. 32-74]

¹¹ Dzieci powracające z zagranicy, uczniowie znali język polski w stopniu umożliwiającym udział w obowiązkowych zajęciach edukacyjnych,

¹² Cudzoziemcy, po 2 godziny na ucznia

¹³ Dzieci powracające z zagranicy, uczniowie znali język polski w stopniu umożliwiającym udział w obowiązkowych zajęciach edukacyjnych,

¹⁴ Cudzoziemiec, indywidualna ścieżka nauczania,

3. Nie dokumentowano wyników rozpoznania poziomu umiejętności uczniów z zagranicy bezpośrednio po rozpoczęciu nauki w szkole w odniesieniu do wymagań szczegółowych podstawy programowej kształcenia ogólnego tj. przedmiotów takich jak matematyka, historia, geografia i biologia oraz język polski i angielski.

Uczniowie przyjmowani do szkoły poddawani byli miesięcznej obserwacji, po której wychowawcy zasięgali opinii nauczycieli uczących dziecko i określano jakie przedmioty i jaki wymiar godzin był niezbędny do wyrównania różnic i uzupełnienia braków danego ucznia.

Dyrektor Szkoły wyjaśnił, iż *w Szkole nie ma określonych odgórnie w oparciu o ustalenie organów prowadzących i nadzorujących ogólnych wytycznych dotyczących zakresów programów nauczania z różnych przedmiotów w odniesieniu do uczniów powracających z zagranicy lub obcokrajowców. Każdy z tych uczniów jest traktowany i diagnozowany indywidualnie i w zależności od liczby przydzielonych godzin i zaplanowanych przedmiotów nauczyciele modyfikują indywidualnie zatwierdzone do realizacji programy nauczania dostosowując zakres celów, treści, form i metod do możliwości i potrzeb poszczególnych uczniów. Dokonane modyfikacje zapisuje się w poszczególnych dziennikach zajęć lub tak jak w przypadku indywidualnej ścieżki kształcenia w oddzielnym dokumencie.*

Wszystkim uczniom powracającym z zagranicy i cudzoziemcom przygotowywano odpowiednią do ich poziomu ścieżkę kształcenia. Dostosowano m.in. wymagania do ich możliwości językowych oraz poziomu wiedzy z jakim trafiło do niniejszej szkoły. Założeniem programów poszczególnych przedmiotów było opanowanie przez ucznia podstawowych wiadomości i umiejętności objętych podstawą programową danego przedmiotu, dostosowanie wymagań do możliwości ucznia m.in. rozbudzanie zainteresowań, podniesienie wiedzy i umiejętności w każdym przedmiocie oraz kształcenie w sferze postaw i wartości.

Nauczyciele adaptowali programy nauczania języka polskiego oraz programy nauczania innych przedmiotów obowiązkowych na potrzeby kształcenia dzieci obywateli polskich powracających do kraju i dzieci cudzoziemców. Realizację tych programów zapisywano w dziennikach zajęć poszczególnych uczniów.

W procesie kształcenia uczniów z zagranicy posługiwano się ogólnodostępnymi programami wydawnictw pedagogicznych, które nie zawierały dostosowań do nauczania dzieci przebywających z zagranicy w odniesieniu do wymagań programowych form i metod pracy.

[akta kontroli str. 75-114]

3a. W latach szkolnych 2017/2018 do 2019/2020 w Szkole nie funkcjonowały oddziały przygotowawcze dla uczniów powracających z zagranicy i cudzoziemców.

[akta kontroli str. 5]

4. W statucie Szkoły zawarto regulacje związane ze wsparciem psychologiczno-pedagogicznym uczniów cudzoziemców lub/i dzieci obywateli powracających z zagranicy polegające m.in. na rozpoznaniu i zaspokajaniu indywidualnych potrzeb rozwojowych i edukacyjnych ucznia. Pomoc ta świadczona jest uczniom, gdy jej potrzeba zorganizowania wynika w szczególności z trudności adaptacyjnych, związanych z różnicami kulturowymi lub ze zmianą środowiska edukacyjnego, w tym związanych z wcześniejszym kształceniem za granicą.

Dyrektor Szkoły wyjaśnił, iż *w Szkole został opracowany „Program przystosowawczy dla uczniów powracających z zagranicy”. Zakłada on integrację działań wszystkich nauczycieli uczący dany zespół klasowy; systematyczną współpracę nauczycieli z pedagogiem i psychologiem szkolnym, konsultacje pedagogów z rodzicami ucznia.*

Przed rozpoczęciem nauki danego dziecka w naszej szkole organizowane jest spotkanie dyrektora, pedagoga, psychologa i wychowawcy klasy z rodzicami, opiekunami ucznia i nim samym. W czasie spotkania analizujemy dokumenty ucznia z poprzedniej szkoły, w tym opinie lub orzeczenia, jeśli takie występują. Rozmawiamy z uczniem i jego rodzicami, aby otrzymać jak najwięcej informacji o potrzebach psychofizycznych dziecka, jego zainteresowaniach, oczekiwaniach związanych z pobytem w naszej szkole, itp. Pedagog i wychowawca oprowadzają dziecko i jego rodziców po budynku szkolnym, udzielają wszelkich informacji na temat lokalizacji klas, innych pomieszczeń, pracy naszej szkoły, zwyczajów w niej panujących, itp. Uczeń i jego rodzice zdobywając tę wiedzę czują się bezpieczniej i pewniej w nowej sytuacji szkolnej. W dniu rozpoczęcia nauki pedagog szkolny wraz z wychowawcą wprowadzają dziecko do klasy i przedstawiają mu jego rówieśników. Jeżeli jest to dziecko z innego kręgu kulturowego (Chińczyk, Afgańczyk) pedagog i psycholog przeprowadzają wraz z wychowawcą lekcję wychowawczą poprzedzającą przyjęcie do klasy nowego dziecka. Rówieśnicy w ten sposób wdrażani są do kształtowania u siebie postawy tolerancji wobec odmiennych poglądów, kultur, religii, zwyczajów i języka. W tym celu wykorzystujemy również dostępne środki audiowizualne oraz zapraszamy do współpracy specjalistów z Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Przemyślu. Dodatkowo organizowane są spotkania zespołów wychowawczych danej klasy z udziałem rodziców, nauczycieli, specjalistów, zastępcy dyrektora szkoły, podczas których omawiane są potrzeby psychofizyczne uczniów, postępy w nauce, wszelkie trudności (w nauce i zachowaniu) oraz sposoby ich zaradzenia. W razie potrzeby każdy z uczniów ma możliwość kontaktu z pedagogiem, psychologiem według własnych potrzeb.

Wszystkie działania dokumentowane są w dziennikach: zajęć pedagoga i psychologa szkolnego, zajęć dodatkowych do pracy z obcokrajowcem, zajęć dydaktyczno-wyrównawczych i kół zainteresowań oraz w teczce wychowawcy klasy. Wychowawca i specjaliści prowadzą także „Kartę indywidualnej obserwacji ucznia”. Liczbę przydzielonych dodatkowych zajęć określał organ prowadzący zaś rodzaj zajęć określano po rozmowie z dziećmi oraz wstępnych obserwacji. Nauczyciele modyfikują treści programowe dostosowując je do pracy z każdym uczniem. Na podstawie ogólnej analizy osiągnięć uczniów określają tematykę, której wyrównanie jest dla danego ucznia najistotniejsze z punktu widzenia dobrego kształcenia i rozwoju. Ewaluację swojej pracy po zakończeniu zajęć zapisuje się w dziennikach prowadzonych zajęć. Wnioski są przekazywane poszczególnym wychowawcom, którzy udzielają informacji rodzicom. W szkole mamy opracowane ogólne procedury postępowania w pracy z tymi uczniami.

Wszyscy uczniowie mieli dostęp do psychologa i pedagoga szkolnego. W dziennikach zajęć pedagoga szkolnego odnotowywano spotkania związane z dziećmi z zagranicy. W latach szkolnych 2017/2018 do 2019/2020¹⁵ przeprowadzono odpowiednio 17, 33 i 15 konsultacji z pedagogiem i psychologiem. Dotyczyły one m.in. problemów rodzinnych dzieci, ich wsparcia psychologicznego, konsultacji w sprawach wyznaczenia terminów zajęć, oraz rozmów z rodzicami dzieci.

Każdego ucznia poddawano badaniu ewaluacyjnemu i zapisywano jego efekty w dziennikach poszczególnych zajęć z dziećmi.

W roku szkolnym:

- 2017/2018 do szkoły uczęszczało dwóch uczniów¹⁶. Obaj otrzymali wsparcie w postaci zajęć wyrównawczych tj. po 2 godz. języka polskiego¹⁷,

¹⁵ Do 20 grudnia 2019 r.

¹⁶ cudzoziemiec i powracający z zagranicy

- 2018/2019 do szkoły uczęszczało czworo uczniów. Dwoje z nich¹⁸ otrzymało wsparcie w postaci zajęć dydaktycznych-wyrównawczych tj. po 1 godz. języka polskiego i po 1 godz. matematyki i dwoje uczniów¹⁹ po 2 godz. języka polskiego²⁰.
- 2019/2020 do szkoły uczęszczało czworo uczniów. Jeden z nich²¹ otrzymał wsparcie w postaci zajęć dydaktycznych wyrównawczych tj. po 1 godz. języka polskiego, języka angielskiego, matematyki, biologii, geografii, historii, oraz 2 dodatkowe godziny języka polskiego dla obcokrajowca, który ma indywidualną ścieżkę kształcenia. Pozostali trzej²² uczniowie otrzymali wsparcie w postaci zajęć dydaktycznych wyrównawczych tj. po 1 godz. języka polskiego i matematyki²³.

Indywidualne Programy pracy z dziećmi znajdowały się w poszczególnych dziennikach, w których nauczyciele odnotowywali przebieg zajęć każdego dziecka. Określali również efekty pracy z dzieckiem, jego postępy, bariery możliwości oraz wskazówki do pracy z dzieckiem w przyszłości np.: uczeń²⁴ (...) aktywnie uczestniczył w zajęciach, był pilny i przygotowany. Podczas zajęć dobrze radził sobie z głośnym i cichym czytaniem i rozumieniem tekstów literackich. Największą trudność sprawiało mu staranne pisanie z zachowaniem reguł gramatycznych, ortograficznych i interpunkcyjnych. W dalszej pracy z uczniem należy położyć większy nacisk na ćwiczenia usprawniające grafomotorykę, ponieważ pismo ucznia jest mało czytelne; uczeń²⁵ (...) przy pomocy nauczyciela potrafi zredagować życzenia i krótkie zaproszenie. Wykazuje coraz większą aktywność na zajęciach i samodzielność podczas wykonywania różnych ćwiczeń i prac. Wzrosła ogólna motywacja do uczenia się i wytrwałość w doprowadzaniu określonych zadań do końca. Ze względu na dużo nieobecności nie udało się zrealizować wszystkich zamierzonych celów. Konieczna jest dalsza kontynuacja pracy z uczniem;

Szkoły współdziała przy udzielaniu pomocy psychologiczno-pedagogicznej uczniom z zagranicy z: pracownikami Poradni Psychologiczno- Pedagogicznej w Przemyślu, Wielofunkcyjną Placówką Opiekuńczo-Wychowawczą - Domem dla Dzieci i Młodzieży Maciek, Małgosia i Jaś w Przemyślu oraz rodzicami uczniów.

Dyrektor Szkoły wyjaśnił, iż *organizowano spotkania z przedstawicielami tych instytucji w celu systematycznej współpracy, integracji działań zmierzających do wszechstronnego rozwoju dziecka. Bardzo ważne jest zdiagnozowanie potrzeb psychofizycznych ucznia i jego możliwości intelektualnych, aby efektywnie mu pomóc oraz jego rodzicom w jak najlepszym zaklimatyzowaniu się dziecka do nowych warunków szkolnych. Specjaliści z Poradni Psychologiczno- Pedagogicznej w Przemyślu w bieżącym roku szkolnym prowadzili zajęcia diagnostyczno-profilaktyczne w klasie, której uczniem jest dziecko z Afganistanu.*

W kontrolowanym okresie w jednym przypadku²⁶ wprowadzono ścieżkę indywidualnego nauczania z matematyki, historii, geografii i biologii, języka polskiego i angielskiego. Pozostałe dzieci objęte były dodatkowymi zajęciami wyrównawczymi z matematyki i języka polskiego.

W szkole wychowawcy prowadzili dla każdego ucznia:

¹⁷ dla cudzoziemców i powracających z zagranicy

¹⁸ cudzoziemiec i powracający z zagranicy

¹⁹ cudzoziemiec i powracający z zagranicy

²⁰ dla cudzoziemców i powracających z zagranicy

²¹ cudzoziemiec

²² powracający z zagranicy

²³ dla cudzoziemców i powracających z zagranicy

²⁴ Dziennik zajęć rok szkoły 2018/2019

²⁵ Dziennik zajęć rok szkoły 2017/2018

²⁶ Uczeń z Afganistanu.

- Kartę kontaktów z rodzicami, w której odnotowywano problemy rodziców i dzieci związane z nauką i problemami w szkole. Odnotowywano również konsultacje rodziców z pedagogiem.

- Kartę obserwacji ucznia, w której odnotowywano rozmowy i spotkania związane z: kwalifikowaniem uczniów do różnych form pomocy pedagogiczno-psychologicznej, z dodatkowymi zajęciami godzinami dla uczniów, aklimatyzacją dziecka w szkole, samopoczuciem dziecka, z przekazaniem informacji na temat wiedzy i umiejętności dziecka.

Odnnotowywano również spotkania z rodzicami związane z wynikami w nauce i problemami z zachowaniem.

W Szkole ustanowiono *Program przystosowawczy praca z uczniem powracającym z zagranicy* rozpoczynającym naukę, który zakładał integrację działań wszystkich nauczycieli uczących dany zespół klasowy, systematyczną współpracę nauczycieli z pedagogiem i psychologiem szkolnym, konsultacje pedagogów z rodzicami ucznia.

W Programie tym określono zadania realizowane przez nauczycieli tj.:

1. Przygotowanie zespołu klasowego na dołączenie do klasy nowego ucznia;
2. Zapoznanie nowego ucznia z informacjami na temat szkoły;
3. Indywidualne kontakty nauczycieli, pedagoga i psychologa szkolnego z uczniami powracającymi z zagranicy podczas przerw lekcyjnych i zajęć dodatkowych;
4. Pokonywanie bariery językowej;
5. Motywowanie ucznia do pracy.

[akta kontroli str. 81-84, 115-164, 187-195]

5. W wewnątrzszkolnym systemie oceniania nie zawarto odrębnych odniesień w kwestii oceniania osiągnięć dzieci obywateli polskich powracających do kraju i dzieci cudzoziemców. Zapisów takich nie było również w zatwierdzonych programach nauczania. Dzieci te oceniano zgodnie z założeniami zawartymi w ustawie o systemie oświaty i rozporządzeniach Ministra Edukacji Narodowej i Sportu. W zasadach i procedurach oceniania określono, iż ocenianie wewnątrzszkolne obejmuje: formułowanie przez nauczycieli wymagań edukacyjnych niezbędnych do uzyskania poszczególnych śródrocznych i rocznych ocen klasyfikacyjnych z obowiązkowych i dodatkowych zajęć edukacyjnych z uwzględnieniem indywidualizowanych wymagań wobec uczniów objętych pomocą psychologiczno-pedagogiczną w szkole.

W Wewnątrzszkolnym Systemie Oceniania w przypadkach opinii wydanej przez Poradnię Psychologiczno – Pedagogicznej wskazano nauczycielom obowiązek dostosowania wymagań edukacyjnych do indywidualnych potrzeb psychofizycznych i edukacyjnych ucznia, także w przypadku ucznia posiadającego orzeczenie o potrzebie indywidualnego nauczania. Określono zasady oceniania wobec uczniów: kl. od I do II oceny opisowej²⁷. Nauczyciele brali pod uwagę m.in. aktywność, postępy, trudności, specjalne uzdolnienia i zainteresowania ucznia. Pozostałe klasy wg skali od 1 stopień niedostateczny do 6 stopień celujący²⁸. W ocenie uczniów brano także pod uwagę w.w. cechy.

Przedmiotowe systemy oceniania wskazywały na szczegółowe obszary podlegające ocenie np.: rozumienie przedmiotu, stosowanie języka, zdobytej wiedzy danego przedmiotu, aktywność, prace domowe, prace projektowe i długoterminowe oraz inne formy np. udział w konkursach itp.

[akta kontroli str. 165-177, 211]

²⁷ Śródrocznej i rocznej

²⁸ Śródrocznej i rocznej

6. W szkole był jeden²⁹ przypadek ucznia, o którym mowa w art. 165 ust. 1 ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. Prawo oświatowe (cudzoziemcy), któremu ograniczona znajomość języka polskiego mogła utrudniać zrozumienie czytanego tekstu. Uczeń ten nie był objęty pomocą dla uczniów powracających z zagranicy lub obcokrajowców z powodu przejścia do niniejszej szkoły ze Szkoły Podstawowej nr 17 w Przemyślu (szkoła mniejszości narodowej), do której uczęszczał przez trzy lata. Uczeń miał możliwość skorzystania z wydłużonego czasu na odpowiedzi zawarte w egzaminie, przystąpienia do egzaminu w oddzielnej sali oraz korzystania ze słownika.

Dyrektor Szkoły wyjaśnił, że w roku szkolnym 2018/2019 jeden uczeń – obcokrajowiec miał dostosowane warunki egzaminu ośmioklasisty do swoich możliwości. Na wniosek rodzica uchwałą Rady Pedagogicznej z dnia 26 marca 2019 r. podjęto decyzję o wydłużeniu czasu pracy ucznia. Po poinformowaniu OKE Kraków dokonano odpowiednich korekt w systemie SIOEO. Uczeń ukończył szkołę podstawową. Omówienia i analizę wyników jego egzaminu dokonano w trakcie poszczególnych przedmiotów przy omawianiu wyników całego zespołu klasowego. W związku z zakończeniem nauki nie było wniosków i rekomendacji na przyszłość.

[akta kontroli str. 174-177]

7. W latach szkolnych 2017/2018 -2019/2020 żadna placówka dyplomatyczna lub konsularna kraju pochodzenia dzieci z zagranicy działająca na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej ani stowarzyszenie kulturalno-oświatowe danej narodowości nie organizowały w szkole nauki języka i kultury kraju pochodzenia tych dzieci.

Szkoła zorganizowała w październiku 2019 zajęcia dla kl. VI³⁰ w formie warsztatów, które miały na celu poprawę jakości współpracy w klasie

Dyrektor Szkoły wyjaśnił, iż dzieci powracające z zagranicy i cudzoziemcy wspaniale integrują się z zespołem klasowym, aktywnie uczestniczą w życiu klasy i szkoły biorąc udział w uroczystościach i świętach w roli uczestników i obserwatorów.

Wychowawca klasy, w której jest uczeń z Chin w informacji podała: to bardzo sympatyczny, miły, pogodny, mądry i zdyscyplinowany chłopczyk. Pomimo, że chiński system edukacji różni się znacznie od naszego, chłopiec nie miał większych problemów z zaadaptowaniem się do naszych szkolnych warunków. Dotychczasowy proces integracji chłopca, biorąc pod uwagę jego umiejętności komunikacyjne przebiega prawidłowo i ma na celu zacieranie granic międzykulturowych. Chłopiec szybko zyskał aprobatę rówieśników, wobec których jest życzliwy i przyjaźnie nastawiony. Rozumie co się do niego mówi i potrafi w mowie i w piśmie wyrazić swoje myśli, na ile pozwalają mu na to jego umiejętności językowe. Umie zapisać imiona i nazwiska kolegów z klasy, zna polskie tradycje i zwyczaje, a zapytany i zachęcony przez kolegów (...) opowiada na dany temat. (...). Koledzy z klasy pytają go jak wypowiada się po chińsku niektóre słowa, co powoduje dużo śmiesznych sytuacji, ale sprzyja to wzajemnej integracji i nawiązywaniu przyjaznych stosunków. Przekazuje nam też niekiedy, przy okazji omawianych tematów ciekawostki o tym, jak żyją dzieci w Chinach, choć zdarza się, że ma problem z doбором właściwego słownictwa. W miarę upływu czasu chłopiec otworzył się na tyle, że coraz chętniej i więcej stara się przekazywać informacji o sobie i swoim kraju. Dzięki temu łatwiej integruje się z grupą zachowując swoją tożsamość.

Wychowawca klasy, w której jest uczeń z Afganistanu podała: chłopiec jest uczniem klasy 6 d (...). Posługuje się językiem paszto, perskim oraz językiem polskim w stopniu umożliwiającym prostą komunikację. Obecnie przebywa w Domu dla

²⁹ W roku szkolnym 2018/2019

³⁰ Klasa z chłopcem z Afganistanu

Dzieci „Maciek”. Klasa przyjęła nowego ucznia miło i przyjaźnie. Uczeń jest także pozytywnie nastawiony zarówno do nauki jak i do kolegów z klasy. Z szacunkiem odnosi się do nauczycieli i kolegów. Chętnie chodzi do szkoły i czuje się w niej bezpiecznie. W czasie lekcji godzin wychowawczych uczniowie mają okazję na wzajemne poznawanie swoich kultur. Dzieci są zaintrygowane odmiennością i akceptują ją. Chłopiec podczas godziny wychowawczej opowiadał ciekawostki o ich Świącie Ramadanu. Dzieci z klasy zaintrygowane były zwłaszcza tym, że przez cały dzień nic nie można zjeść, dopiero po zachodzie słońca oraz przed wschodem słońca mogą spożywać pokarmy. On natomiast dowiedział się też o tradycjach naszych Świąt Bożego Narodzenia. Na każdej lekcji, gdy omawiamy temat związany z tradycjami oraz świętami i naszymi rodzinami uczniowie chętnie biorą udział w lekcji oraz zawsze pytają nowego ucznia jak wygląda to w jego kraju. Chłopiec ciekawie opowiada o swojej kulturze i tradycjach. Duży nacisk kładziemy na badanie prawidłowych stosunków interpersonalnych w odniesieniu do kolegów, a w szczególności koleżanek i kobiet ze względu na różnice kulturowe.

[akta kontroli str. 174-177, 210, 224-226]

8. Co roku w szkole nauczyciele wypełniali „Ankiety identyfikujące potrzeby Rady Pedagogicznej w zakresie doskonalenia zawodowego nauczycieli”.

W ankietach przedstawiali potrzeby związane z rodzajem doskonalenia: warsztaty, konferencje, samokształcenie, inne; jego zakresu: metodyki nauczania, prawa oświatowego, psychologii, współpracy z rodzicami, pomocy psychologiczno-pedagogicznej, awansu zawodowego oraz przedstawiali propozycje tematów szkoleń. W ankietach nie było pytań związanych z kształceniem dzieci z zagranicy. W latach 2017/2018 -2019/2020 okresie nauczyciele nie przedstawili potrzeby szkoleń związanych z kształceniem dzieci z zagranicy.

W trakcie kontroli zostały przygotowane ankiety zawierające temat związany ze szkoleniami z zakresu potrzeb dzieci powracających z zagranicy i obcokrajowców.

W latach szkolnych 2017/2018, 2018/2019 żaden nauczyciel języka polskiego i innych przedmiotów obowiązkowych nauczających dzieci z zagranicy nauczyciel nie uczestniczył w szkoleniu z w.w. tematu.

Dyrektor Szkoły wyjaśnił, że *nauczyciele w ramach swoich umiejętności i wiedzy organizują proces dodatkowego kształcenia uczniów z zagranicy i cudzoziemców. W miarę potrzeb samodoskonalą się w tym zakresie (...).*

Dyrektor w wyznaczonym terminie³¹ danego roku składał wnioski, do organu prowadzącego o dofinansowanie doskonalenia zawodowego nauczycieli w następnym roku budżetowym.

Podczas trwania niniejszej kontroli nauczyciele uczestniczyli w e-szkoleniu pt. „Uczeń cudzoziemski powracający z zagranicy – jak pomóc w integracji i rozwijaniu sprawności uczenia się w języku Polskim”.

W latach szkolnych 2017/2018 -2019/2020 z uczniami z zagranicy pracowało od 3 do 17 nauczycieli tj.: w roku szkolnym: 2017/2018 kl. I – 3, kl. III 5 nauczycieli, 2018/2019 kl. IV, V i VI po 15 nauczycieli, 2019/2020 kl. IV – 14, kl. VI – 12 i kl. VII 17 nauczycieli.

[akta kontroli str. 174-186, 196]

9. W Szkole obowiązywał Plan nadzoru pedagogicznego. Zawierał plan kontroli, obserwacji zajęć, monitorowania, wspomaganie nauczycieli oraz ewaluacji wybranych obszarów pracy szkoły.

W Sprawozdaniu z nadzoru pedagogicznego za rok 2018/2019 przedstawiono realizację planu m.in. skontrolowano dostosowanie wymagań edukacyjnych do

³¹ 27 listopada 2017 r., 30 listopada 2018 r., 31 października 2019 r.

możliwości i potrzeb uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, obserwowano organizację metod nauczania, form i środków dydaktycznych. Dokonano: 13 obserwacji lekcji i 16 obserwacji uroczystości szkolnych, 3 kontroli dzienników zajęć pozalekcyjnych i dzienników lekcyjnych świetlicowych oraz dokonano 4 oceny pracy nauczyciela.

Dyrektor Szkoły analizował kształcenie dzieci obywateli polskich powracających do kraju i dzieci cudzoziemców między innymi poprzez kontrolę dzienników zajęć dodatkowych i wyrównawczych dzieci. Pozostałe czynności związane z nadzorem prowadzone były w sposób przyjęty dla wszystkich dzieci uczęszczających do Szkoły.

W Szkole prowadzono obserwacje klas podczas zajęć. Podczas obserwacji zwracano szczególną uwagę na uczniów z zagranicy, na ich zaangażowanie, postępy w nauce oraz integrację z klasą.

Dyrektor Szkoły wyjaśnił, iż w związku z bardzo nielicznymi przypadkami uczniów powracających z zagranicy i obcokrajowcami w Planach Nadzoru Pedagogicznego nie ma odrębnej kategorii związanej z prowadzeniem tych działań. Zajęcia realizowane w tym zakresie traktowane są na równi z innymi prowadzonymi w szkole. Elementem opisującym zbiór podstawowych reguł pracy z tą grupą uczniów stanowi „Program przystosowawczy pracy z uczniem powracającym z zagranicy”. Uczniowie Ci znajdują się pod stałą kontrolą pedagoga i psychologa. Z ramienia nadzoru pedagogicznego prowadzimy ciągły monitoring postępów w nauce tych uczniów. W związku z brakiem zgłaszanych problemów z adaptacją tych dzieci z zespołem klasowym, nadrabianiem braków i pełną asymilacją do nowych warunków prowadzone dodatkowe zajęcia kontrolowane były na podstawie analizy dokumentów, rozmowy z wychowawcą i nauczycielem prowadzącym, krótkich wyrwykowych obserwacji zajęć, z których nie prowadzono zapisów, a miały one na celu obserwację samodzielnej pracy ucznia oraz rozmowę z nim o postępach w nauce. Ewaluację i wnioski z prowadzonych zajęć nauczyciele wpisywali w dziennikach na podstawie całego cyklu. Wszyscy uczniowie na dzień dzisiejszy bardzo dobrze radzą sobie w zespołach klasowych, w których kontynuują naukę.

W Szkole realizowano Program wychowawczo – profilaktyczny. W raporcie z ewaluacji Programu³² zawarto jego ocenę, informacje o skuteczności podjętych w nim działań oraz sformułowano wnioski i rekomendacje do jego udoskonalenia. W celu badawczym m.in. przeprowadzono anonimowe ankiety wśród uczniów, nauczycieli i rodziców. Wnioski z ankiet wskazywały m.in. iż: nauczyciele otaczają troską i pomocą dzieci powracające z zagranicy i obcokrajowców, stwarzają im odpowiednie warunki do nauki i adaptacji ze środowiskiem.

W latach szkolnych 2017/2018 -2019/2020 Kuratorium Oświaty nie przeprowadzało kontroli związanej z niniejszym tematem kontroli NIK.

[akta kontroli str. 206-209, 214-223, 227]

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Ocena cząstkowa

III. Pozostałe informacje i pouczenia

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

³² 2018/2019

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Rzeszowie.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykorzystania uwag
i wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK proszę o poinformowanie Najwyższej Izby Kontroli, w terminie 21 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Rzeszów , dnia 10 stycznia 2020 r.

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Rzeszowie

Kontroler
Barbara Lew
Starszy inspektor k.p.

Dyrektor
Wiesław Motyka

/-/

/-/